До Спеціалізованої вченої ради Д 26.007.04
Національної академії внутрішніх справ України
03035, м. Київ, пл. Солом'янська, 1

ВІДГУК
офіційного опонента на дисертацію
Джуської Анни Володимирівни
на тему: «Конституційне право людини на професійну правничу допомогу в Україні», подану на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.02 – конституційне право; муніципальне право

Актуальність теми дослідження підтверджується тим, що гарантування кожному права на правову допомогу в контексті статті 59 Конституції України покладається на державу. Такий обов'язок обумовлює необхідність визначення в законах України, інших правових актах порядку, умов і способів надання цієї допомоги. Проте не всі галузеві закони України, зокрема, процесуальні кодекси, містять приписи, спрямовані на реалізацію такого права, що може призвести до обмеження чи звуження змісту та обсягу права кожного на правничу допомогу.

Проблематика права на правничу професійну допомогу була фрагментарно висвітлена у незначній кількості публікацій - окремих статтях у збірниках наукових праць та періодичних виданнях, а тому виникла потреба у комплексному дослідженні зазначеної проблеми.

Аналіз дисертаційної роботи дозволяє дійти висновку, що А.В.Джуській вдалося досягнути мети дослідження, яка полягає у здійсненні аналізу конституційно-правових норм, що регулюють процедуру професійної правничої допомоги в Україні. Автору у дисертації вдалося визначити перспективи вдосконалення правового регулювання, передусім його конституційного аспекту, на шляху подолання деструктивних тенденцій у процесі здійснення засад професійної правничої допомоги.

Загальнотеоретична конструкція поданого матеріалу сформульована з урахуванням сучасних вимог, нових ідей і тенденцій. Структура даної праці

ВРСДЗ НАВС
Вх. № 2733
"15" 06 2018 р.
кількість аркушів:
осн. док. 6 додаток —

обрана досить вдало, є логічною, що дозволило автору повною мірою розкрити тему та досягти поставленої мети. Отримані наукові результати, висновки та рекомендації базуються на критичному аналізі значного обсягу нормативних джерел, наукової літератури, документів міжнародних організацій тощо.

Проведене дисертаційне дослідження Джуської Анни Володимирівни є актуальним і стосується комплексному аналізу інституту гарантування кожному права на правову допомогу яке є не тільки конституційно-правовим обов'язком держави, а й дотриманням взятих Україною міжнародно-правових зобов'язань відповідно до положень Загальної декларації прав людини 1948 року, Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Міжнародного пакту про громадянські і політичні права 1966 року тощо.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і новизна.

Структура роботи дозволяє проаналізувати основні аспекти проблеми й виглядає логічно, лаконічно та виправдано, відображає взаємозв'язок об'єкта та предмета.

У вітчизняній юридичній науці поки що відсутні дисертаційні, інші монографічні дослідження щодо комплексного вивчення суб'єктивного права на професійну правничу допомогу.

Сучасне наукове правове пізнання суб'єктивного права на правничу допомогу обмежується одним напрямом – дослідженням її європейської концепції в цілому, аналізом його елементів у контексті реформування судової влади, зокрема.

Отримані наукові результати, висновки та рекомендації базуються на критичному аналізі значного обсягу нормативних джерел, наукової літератури, документів міжнародних організацій тощо.

Автор вміло користується методами наукового дослідження, володіє його технологією, зокрема, методами пізнання, застосовуючи широкий спектр останніх від загально-філософських до спеціально-наукових методів і підходів, що дозволили ґрунтовно проаналізувати стан професійної

правничої допомоги в Україні. Це забезпечило формулювання важливих наукових положень, висновків й рекомендацій, що є обґрунтованими, достовірними, відзначаються науковою новизною.

Так, дисертантом ґрунтовно на теоретичному рівні проаналізовано виникнення та розвиток конституційного права людини на професійну правничу допомогу в незалежній Україні: від прийняття Конституції України (1996 р.) до впровадження у 2016 році конституційно-правової реформи в частині правосуддя, якою передбачено зміни до статті 59 Конституції України;

– сформульовано авторську дефініцію поняття конституційного права людини на професійну правничу допомогу в Україні як гарантовану Конституцією України, іншими нормативно-правовими актами можливість фізичної особи отримувати (на оплатній чи безоплатній основі) послуги від адвоката, що полягає у вирішенні проблемної правової ситуації з метою ефективного забезпечення її прав, свобод і законних інтересів.

Повнота викладу наукових основних результатів дослідження в опублікованих працях. Достовірність основних наукових положень дисертаційної роботи підтверджується їх апробацією на науково-практичних конференціях і публікаціями в наукових фахових виданнях. Основні положення, висновки й ключові ідеї дисертаційного дослідження оприлюднені у виступах і публікаціях на дев'яти наукових конференціях, у семи наукових статтях у фахових виданнях, перелік яких затверджено МОН України, включаючи статті в іноземних виданнях.

Оцінка відповідності змісту автореферату і основних положень дисертації. Зміст автореферату відображає основні положення дисертаційної роботи Джуської А.В, відповідає вимогам до таких робіт. Наукові результати, висновки та пропозиції в авторефераті, повністю розкриті й обґрунтовані в дисертації. Змісту автореферату притаманна методична і концептуальна цілісність, гармонійність наукового викладу, позбавленого однобічних висновків.

Дискусійні положення дисертації та зауваження щодо її змісту. Дисертаційна робота на тему: «Конституційне право людини на професійну правничу допомогу в Україні» спрямована на вирішення важливих наукових проблем, містить ґрунтовний аналіз проблем конституційно-правового регулювання та захисту права людини на професійну правничу допомогу в Україні. Її результати сприятимуть прогресивному розвитку науки конституційного права, інституту захисту прав людини, а можливо й інших суміжних державно-правових інститутів та явищ.

Відзначаючи позитивні сторони роботи, звернемо увагу й на деякі дискусійні, не повною мірою опрацьовані положення дисертації.

1. Потребує уточнення, про які саме прогалини та колізії у чинному законодавстві України, яким регулюється питання щодо забезпечення кожному права на професійну правничу допомогу, в тому числі безоплатну, йдеться у вступі дисертації (с. 21).

2. Підтримуючи пропозицію авторки щодо запровадження в Україні частково оплатної правничої допомоги, запозичивши досвід зарубіжних країн (с. 26, 135), в той же час, виникає питання, чому не було запропоновано зміни до законодавства (зокрема, Конституції України та інших нормативно-правових актів).

3. У підрозділі 1.3 «Нормативно-правове регулювання конституційного права людини на професійну правничу допомогу в Україні» авторка дійшла висновку, що питання щодо забезпечення права людини на професійну правничу допомогу в Україні регулюється значним переліком нормативних актів, серед яких: 1) Конституція України; 2) рішення Конституційного Суду України; 3) чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України; 4) рішення Європейського суду з прав людини; 5) інші нормативно-правові акти – кодекси, закони, підзаконні акти (с. 85). Виникає питання: за яким критерієм було класифіковано вищевказані нормативні акти?

4. Попри те, що суб'єктом надання професійної правничої допомоги в Україні є адвокат, авторка, окрім вищевказаного суб'єкта, досить значну увагу приділила іншим суб'єктам, які надають безоплатну правничу допомогу, та які можуть надавати таку допомогу на оплатній основі (іншим фахівцям-правникам). На наш погляд, проводити таке масштабне дослідження було недоцільно, що і призвело до завеликого обсягу викладення тексту у підрозділі 3.1 «Поняття та суб'єкти забезпечення конституційного права людини на професійну правничу допомогу в Україні» (всього 46 сторінок), порівняно з іншими підрозділами.

5. У підрозділі 3.2 «Порядок забезпечення конституційного права людини на професійну правничу допомогу в Україні» авторка посилається здебільшого на положення Закону України «Про безоплатну правову допомогу» від 2 червня 2011 року та науково-практичний коментар до нього за загальною редакцією М.В. Оніщука (Київ: КП-Сервіс, 2012 р.). Також лише один абзац в цьому підрозділі присвячений зарубіжному досвіду (Англія, Німеччина, Франція, Норвегія) надання безоплатної правничої допомоги. Вважаємо, що при написанні підрозділу 3.2 авторці необхідно було більше уваги приділити зарубіжному досвіду в цьому питанні, а також використати більший масив інформаційних джерел.

Проте виявлені недоліки значною мірою носять дискусійних характер, і не знижують наукової якості даної роботи. Можна стверджувати, що здобувачем проведене самостійне оригінальне наукове дослідження.

Загальна оцінка дисертаційної роботи та її відповідність встановленим вимогам. Висновки і пропозиції, сформульовані в дисертаційній роботі, є цілком обґрунтованими, достовірними і становлять значну наукову новизну. У наукових публікаціях автора повною мірою відображені основні висновки дослідження, кількість публікацій та їхнє оформлення відповідає встановленим вимогам, всі статті опубліковано у фахових юридичних виданнях. Зміст автореферату відповідає змісту дисертації.

Отже, дисертаційна робота «Конституційне право людини на професійну правничу допомогу в Україні», подана на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.02 – конституційне право; муніципальне право, відповідає вимогам, встановленим п.п. 9, 11, 12, 13 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567. Джуська Анна Володимирівна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.02 – конституційне право; муніципальне право.

Офіційний опонент
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінального права, процесу
та криміналістики Київського інституту
інтелектуальної власності та права Національного
університету «Одеська юридична академія» **В. В. Букач**

Проректор з наукової роботи
Д. Нерсесян І. О. Ульянова